

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam
Ingolstadii, 1627

VII. De rixa, duello, & seditione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

quē in particulari occidendū seu mutilandū cooperans etiā absq; sua culpa irregularitatē contrahat; secus in bello defensiuo iusto, vbi moderamine inculpatae tutelae nō exceditur, vt cum Panormitano, Innocentio, Ioāne Andree & Nauarro docet Suarez loc. cit. n. 1. & 2. Clericus tamē nunquā irregularis fit, quando vel in bello, vel extra bellum licite aliquē occidit, vel mutilat, vt habet verior sententia, quā sequitur Valentia citatus, Molina disp. 10. 9. & supponit S. Thomas hic, vbi ait: *Nulli, qui est deputatus ad aliquod officium, licet id per quod suo officio incongruus reddatur; etsi multi repugnet, speciatim Caietan⁹ hic.*

VIII. Hoc esse discrimē inter bellū iustū & iniustū, quoad irregularitatē; quod in bello iusto; nec laicus, nec clericus, etsi alioqui pugnando mortaliter peccans, eam incurrat, quantumuis vnus aut plures occidantur, quamdiu ipsi proprijs manibus nō occidunt vel mutilant, aut ad aliquē in particulari occidendū propinquē cooperantur, vt post Panormitanū, Nauarrū, Couarruuiā, & alios docent Molina disp. 110. Suarez cit. n. 9. & 11. etsi quoad Clericum illicite pugnātem, contrariū vel certū asserat Valentia: at in bello iniusto, si vel vnus occidatur, aut mutiletur, omnes pugnātes, aut consilio vel auxilio ad bellandum efficaciter cooperantes, adeoq; etiā praesentes tantū ad subsidium ferendum, tā Clerici, quā Laici, irregulares fiunt, vt ex cōmuni docent hic, Molina loc. cit. & alij, apud quos plura. plura tom. 4. de Irregularitate.

Quaritur secundo circa temp⁹, an etiā dieb⁹ festis bellare liceat. Respondetur, nō solū vrgente necessitate se aut Rempublicam defendendi; sed etiam oblata commodiore occasione pugnādi & vincēdi, licitum esse dieb⁹ festis pugnare, vt iuxta S. Thomā q. 40. a. 4. recte docent Caiet. Bann. Val. hic, Mol. d. III. & colligitur ex c. licet, de ferijs & cap. si nulla 23. q. 8. Quin & p se dieb⁹ festis pugnare, non est mortale; modo factū non negligatur, si adsit comoditas audiendi; quia pugnare nō est op⁹ seruire; vnde etiā absq; iniusto peccato bellum geri possit die festo, quando milites per id potius à peccatis retrahendi, quā in pietatis studio impediendi viderentur, vt inquit Molina Capitulū vero illud i. de treugā & pace, quod Christianis bellū etiā alijs quibusdā temporibus interdicit, non esse vsū receptū, notant Glossa & Panormitanus ibidem.

D V B I V M VII.

De rixa, duello, & seditione.

S. Thomas 2. 2. q. 41. & 42.

88 **R**eviter, statim⁹ sequentia. I. Pugnam exteriorē, si inter priuatos fiat, absque condictione, ex subita ira, proprie vocari rixam; si ex condictione, duellum; si inter ipsas cōmunitates diuersas, bellū; si inter partes eiusdē Reipublicae, aut inter Principem & Rempublicā, Seditionem; quamquā hoc nomen etiam ipsa pugna meditatio & machinatio, & seorsim facta coitio partium (vnde nomen accepit) pugnam spectans affici solet, iuxta S. Thomam q. 42. a. 1.

89 **I**. Rixam ex parte quidē aggressōris, esse contra charitatem, cōmuniter etiam contra Iustitiam (si alter iniustus & per iniuriam ad pugnā pertrahatur) & quidē ex suo genere mortale; nisi indeliberatio, aut paruitas materiae excuset, vt accidit inter pueros; qui, ppter ea etiam cōmuniter, licet inuafus

fit clericus, nō incurrunt excommunicationē, vt recte notauit Valentia hic q. 17. pun. 1.

Ex parte autem inuafis, si fiat per modum defensionis, cum moderamine inculpatae tutelae, per se non est peccatū, cum liceat cuiq; vim vi repellere, vt habetur in l. *vt vim ff. de Iustit. & iure, & c. si vero 1. de sentent. excommun. Plura infra de homicidio.*

90 **III.** Duellum itidē illicitum esse, nisi aut per modum iusti belli, vel iustae defensionis, etiā priuatae suscipiatur (vbi alius modus comodior se tuendi non suppetit) puta ad effugiendā iniustā mortem, mutilationē, vel grauissimā honoris aut bonorum iacturam, cui nimirū euitandae recte quis se mortis periculo obijcit. Ita Nauarrus cap. 11. Petrus Nauarrus lib. 2. de restitut. cap. 3. q. 1. n. 8. Sotus de Iusticia q. 1. a. 8. Valentia hic q. 17 p. 1. Sa V. *Duellū*, Ratio est: quia licitū est se suaq; defendere, etiā cum periculo Vitae, & interitu iniusti inuaforis, vbi non est alius mod⁹ se defendendi; etsi nonnulli negent, pro honoris defensione posse duellum suscipi.

Hoc quidem in confesso est, ob solam ignominiam illā quā ex refutatione duelli incurri putant insipientes, neminem posse aut debere duellū suscipere: satis enim defenditur honor, si quis dicat, se quidem ad sui defensionem necessariā paratum semp; attamen infame duellum (vt mox dicetur) adeo diuinis & humanis legibus aduersum suscipere nolle, vt ex cōmuni recte docent Bannes q. 41. a. 1. & Valentia loc. cit. qui particulares casus liciti duelli fufius prosequuntur.

Ex quibus etiam per se vniuersim damnare non audeo, quod more & iure bellico quibusdam locis receptum esse dicunt; vt si milites duo capitale facinus admiserint, iubeantur à Duce de seipsis poenam hac ratione exposcere; vt nimirū certo modo & ritu duello congressi trifarijs armis confligant; cū periculo quidem vitae vtriusq; , sed ita tamen vt vel vnus, vel subinde etiam vterq; viuus euadat. Sicut enim in simili casu saepe iubetur à Duce, vt vnus alterius (prout fors tulerit) siue per suspendiū, siue per traiectionem sclopi, carnifex existat: ita pari modo etiam per duelli susceptionē id ipsum fieri posse videtur. Et quia de vita agitur, non difficile est, vt secluso odio & rancore ab vtroque intendatur sola iustitia ac vitae propriae incolumitas.

91 **IV.** Poena illiciti duelli, praeter alias grauissimas vt infamiam perpetuam, carentiam Ecclesiasticae sepulturae, si quis in duello moriatur &c. est etiā excommunicatione ipso facto incurrenda, ex concilio Trident. sess. 25. c. 19. de reformatione, & quidē Papae referuata, si fiat cum publica solemnitate, videlicet cum patris & chartulis pronocatorijs, ex propria Bulla Pij IV. Secus si duellum sit tantū priuatū iuxta Bullam Gregorij XIII. qui excommunicationē concilij Tridentini etiam ad priuatū duellū extendit, vt cum Nauarro docet Suarez tom. 5. d. 23. sect. 3. n. 11.

92 **V.** Eandem excommunicationis poenam (& fere alias supradictas) eodemque modo incurrunr locum concedentes (etiam si Imperator, Rex, aut Princeps sit) fautores, patroni, patrini, consulentes, auxiliantes, spectatores ex composito; ex citatis iuribus, & Bulla Clementis VIII. super eadem re: quin etiam isti, licet pugna non sequatur, si tamen per eos non steterit, quo minus sequeretur

Excommunicationem incurrunt, ex Bulla Gregorij XIII. quæ tamen excommunicatio, seu priuatum, seu publicum sit duellū nō est referuata: Qui vero ex subitā ira, qua proxime patet via ad arma conuolant, & secum mutuo digladiantur, cum duellū propriè non faciant, has poenas non incurrunt, vt rectè Sa Verbo Excommunicatio ex comuni.

93 VI. Hasticudia, Torneamenta, & exercitationes aliæ gladiatorie tunc quidē mortaliter illicitæ sunt, si cum morali periculo mortis, mutilationis, aut grauis vulneris coniunctæ sint; ita vt plerumque si mile quid consequatur: alias vero nō item; etsi raro quempiam ita occidi contingat. Nam & excommunicatione, quam contra agitationem taurorum tulit Pius V. sustulisse Gregoriū XIII. refert Sa verbo Ludus. Vt autem in particulari de eiusmodi rebus fiat iudicium, conferendum erit periculum cum utilitate, quam Reipublicæ afferunt, vt rectè Molina disp. 111. Plura vterque Nauarrus locis cit. & Victoria relect. de homicidio n. 32.

94 VII. Seditio quoque ex parte eius, qui contra bonum commune illam mouet, aut sequitur, est peccatum speciale; idque seu charitati, seu iustitiæ oppositum, vt ex dictis colligitur, & asserit S. Thomas q. 42. etsi nihilominus Valentia q. 17. pun. 3. putet, vnicum esse specie peccatum charitati oppositum; ego absque formali iniustitiā raro contingere existimo, vt plane docet S. Thomas a. 2. vbi ait *vnitatem cui opponitur seditio, esse vnitatem iuris & communis utilitatis: manifestum ergo esse, quod seditio opponatur iustitiæ, & communi bono.* Et addit: *peccatum seditiois primo quidē & principaliter pertinet ad eos, qui seditioem procurant, qui grauisime peccant. Secundo autem ad eos, qui eos sequuntur, perturbantes bonum commune. Illi vero qui bonum commune defendunt, eis resistentes, nō sunt dicendi seditiosi: sicut nec illi, qui se defendunt, dicuntur rixosi.* Et ibidem resp. ad 3. ait *perturbationem regiminis tyrannici per se non habere rationem seditiois; sed ipsam potius tyrannum seditiosū esse.* &c.

D V B I V M VIII.

De scandalo, quid, quotuplex, & quale peccatum sit scandalum; & an semper sit peccatum consilio, præcepto, ope, vel ad malum cooperari, vel à bono impedire.

S. Thom. 2. 2. q. 43. a. 1. 2. 3. 4. 5. 6.

95 Quid ad priorē partē huius dubitationis attinet, dum quæritur, quid, quotuplex, & quale peccatum sit scandalum, Respondeo breuiter sequentibus pronuntiat. I. Scandalum generatim hoc loco significat offendiculum peccati: estque aliud actuum, aliud passiuum. Illud apud S. Thomam 4. 43. a. 1. ex S. Hieronymo & communi definitur, *dictū vel factum minus rectum, præbens occasionem ruinae;* seu lapsus spiritualis; hoc verò est ipsa ruina seu lapsus peccati, ex alterius dicto vel facto consequens; quorum vtrunque etsi sæpe quidem solet esse coniunctum, potest tamen promiscuè vnum esse sine altero; vt cum aliquis inducit verbo vel facto alium ad peccandum, & alter non consentit; aut contra, quando tam præter intentionē operantis, quam conditionem operis, aliquis malè dispositus, ex opere, nec malo nec mali speciem habente, inducitur ad peccandū; vt si quis inuideat bono operi alterius; quo casu eiusmodi actio dicitur causa peccati per

accidens; peccatum vero subsequens, *scandalum acceptum non datum;* vt pote ei, qui per accidens causam dedit, nullo modo voluntarium iuxta S. Thomam hic a. 1. ad 4. vbi rectè etiam Caietanus.

96 II. Scandalum passiuum nullum quidem proprium & speciale peccatum est: at vero actiuum est; & quidem ex suo genere peccatum mortale, oppositum specialiter correctioni fraternæ iuxta S. Thomam a. 4. seu potius beneficentiæ spirituali, adeoque charitati; non solum si id directè sit voluntarium, sed etiam si indirectè, vt post Adrianum in 4. de Confes. q. 4. Antoninum 2. p. tit. 7. §. 4. c. 4. Maiorem in 4. d. 38. q. vlt. Alensem 2. p. q. vlt. mem. 2. Gabrielem in 4. d. 38. q. 2. a. 2. docent Syluester V. scandalum q. 2. Nauarrus Manual. cap. 6. n. 19. Valentia hic q. 18. pun. 2. & apud Bannem Victoria, & moderni Thomistæ, licet post Durandum in 4. d. 38. q. 3. & Paludanum q. 6. contrarium dixerint Caietanum hic a. 3. & in summa V. scandalum, Couarruias in regulâ Peccatum part. 1. n. 5. Azor tom. 1. lib. 1. cap. 14. q. 6. & ib. 4. cap. 7. & 20. q. 1. Vasquez 1. 2. disp. 102. cap. 4. qui aiunt, scandalum actiuum, etsi quidem semper sit in Confessione explicandum tanquam circumstantia peccati, tamen tunc solum esse speciale peccatum quando ruina spiritualis est directè & per se intenta; vel etiam vt nonnulli addunt, cum quis per actionem alias non malam proximum scandalizat: quod etiam satis aperte significat S. Thomas hic q. 43. a. 3. in corp. & ad 2. & in 4. d. 38. q. 2. a. 2. q. 2.

Sed quæ doctrina nec satis secum ipsa coheret; & cum certâ & recepta, in simili materiâ de homicidio, detractione, furto repugnat; cum eiusdem rationis sit directâ, vel indirectâ intentione, vitæ aut famæ alterius læsioni causam dare, vt generatim docuimus tomo 2. d. 4. q. 3. dub. 3. Præterquam quod S. Thomam etiam ad nostram doctrinam explicare conantur Valentia & Syluester loc. cit. de quonon est laborandum.

97 III. Excusat tamen à peccato mortali non solum defectus plenæ aduertentiæ seu deliberationis, sed etiam paruitas materiæ, si ruina proximi prauis ac procurata sit leuis, adeoque venialis; idq; etiam si directè ac formaliter sit intenta, secluso peculiari contemptu Dei, & proximi, vt generatim de peccatis diximus q. 5. d. 5. & docent Paladanus, Gabriel, Caietanus loc. cit. Angelus & Armilla V. scandalum apud Vasquez 1. 2. d. 102. n. 23. quicquid ipse repugnet.

98 IV. Peccatum scandali actiuum semper etiam adiunctam habet malitiam eius peccati, ad quod proximum inducitur v. g. furti, homicidij, adulterij &c. Si quis directè, seu directâ intentione aliquem ad eiusmodi peccatum inducat, vt habet certa & communis doctrina, apud Caietanum hic q. 43. a. 3. vult enim talis directè illud peccatum; Secus si quis indirectè tantum ad id inducat, vt aperte sentit S. Thomas hic q. 34. a. 3. ad 2. etsi quoad hoc aliter sentiat Vasquez loc. cit. idq; necessario, ne aliqui scandalum quod per actionem per se non malam datur, ex eius quidem sententiâ, peccatum sit nullius speciei.

99 Ratio est. Quia tali casu peccatum illud proximi vitari non debuit ex præcepto eius virtutis, in quâ proximus delinquit, seu cui peccatum illius opponitur; sed solius charitatis; vt in simili etiam videre

est